GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 120. *Vinerĭ 31 Maiu (12 Iunie)* **1885.**

Brașovŭ, 30 Maiu (11 Iunie) 1885.

Pe Marța viitóre sinodulŭ archidiecesei române greco-orientale din Transilvania, pentru întâia óră dela punerea în viață a constituțiunii bisericescĭ actuale, este convocatŭ în sesiune estraordinară.

Scimŭ asupra cărei cestiunĭ este chiematŭ sinodulŭ de a se pronunța.

Este vorba de a se luá o decisiune în cestiunea distribuirei ajutorului de statŭ de 24.000 fl. pe anŭ la preoții, carĭ au lipsă de sprijinŭ și de încuragiare în împlinirea sântei lorŭ misiunĭ.

Cetitorii noștrii cunoscŭ istoriculŭ acestui ajutorŭ de statŭ.

Elŭ s'a încuviințatŭ de către Maiestatea Sa „spre îmbunătățirea situațiunei materiale a preoțimei bisericei române gr. or. în Transilvania" încă în anulŭ 1861. Pe atuncĭ nu era constituțiune bisericéscă, cu tóte aceste guvernulŭ a dispusŭ ca ajutorulŭ sĕ se împartă de către episcopŭ în ințelegere cu consistoriulŭ.

Modulŭ acesta de împărțire singurŭ corectŭ s'a practicatŭ mulțĭ anĭ, chiar și sub guvernulŭ ungurescŭ. Dela unŭ timpŭ încóce însĕ acestŭ guvernŭ și-a pusŭ în gândŭ se secvestreze și acestŭ dreptŭ de împărțire alŭ autorității superióre bisericescĭ și sĕ și-lŭ însușéscă șieșĭ, folosindu-se de elŭ, ca de-o armă mai multŭ spre a influință asupra clerului nostru.

Primele încercărĭ ale ministrului de culte în acéstă direcțiune, cu durere trebue sĕ mărturisimŭ, n'au întêmpinatŭ resistența cuvenită din partea factorilorŭ bisericescĭ. Sinodulŭ, ce e dreptŭ, și-a făcutŭ datoria și a protestatŭ în potriva amestecului guvernului în afacerea distribuirii ajutorului de statŭ, prin care se violéză dreptulŭ de autonomiă alŭ bisericei, dér hotărîrile sinodului n'au fostŭ esecutate, capulŭ bisericei a observatŭ în totŭ timpulŭ o atitudine passivă în acéstă cestiune.

In cele din urmă, vĕḑêndŭ că nu se mai face nimicŭ, consistoriulŭ se reculese și merse, destulŭ de târḑiu, în deputațiune la Maiestatea Sa.

Resultatulŭ? — Ilŭ cunóscemŭ.

Representațiunea consistoriului din Sibiiu a rĕmasŭ făr' de nicĭ unŭ succesŭ, după ce însușĭ Archiepiscopulŭ a statŭ la o parte și n'a făcutŭ nicĭ unŭ pasŭ spre a-o susținé înaintea Domnitorului și a cercurilorŭ competente.

S'a făcutŭ pro forma o modificare órecare în statutulŭ ministerialŭ, care ia autorității bisericescĭ dreptulŭ de distribuire. Patru mii, din cele 24, s'au pusŭ la dispozițiunea Metropolitului, ca sĕ le împartă la preoțĭ după a sa bună chipsuélă.

Care va să ḑică guvernulŭ declară că Metropolitulŭ e harnicŭ sĕ împartă patru mii dér nu e harnicŭ sĕ dispună și de întrebuințarea celorlalte douĕḑecĭ de mii.

Noi credemŭ, că acéstă modificare invólvă o vătămare ăi mai vĕdită a bisericei autonóme și a capului ei, decâtŭ ceea ce o conținea statutulŭ primitivŭ.

Sinodulŭ archidiecesanŭ gr. or. s'a pronunțatŭ în modŭ destulŭ de sĕrbătorescŭ, că renunță mai bine le ajutorulŭ dc statŭ, decâtŭ ca sĕ priméscă condițiunile umilitóre ale guvernului.

Sêmte fiescine, că în împrejurările de fată avemŭ de a face cu-o cestiune nu de formă, ci de principiu, fiindŭ totodată în jocŭ véḑa bisericei și demnitatea preoțimei.

Este prin urmare clarŭ, că sinodulŭ de Marțĭ nu póte decâtŭ sĕ reînoiéscă în modŭ și mai solemnelŭ declarațiunea sa de astă véră. Amestecŭ nu primimŭ, mai bine renunțămŭ la ajutorulŭ de statŭ decâtŭ ca sĕ suferimŭ, ca elŭ sĕ fie întrebuințatŭ în prejudițiulŭ drepturilorŭ nóstre!

Altŭ rĕspunsŭ mai bunŭ nu scimŭ sĕ pótă da sinodulŭ de Marțĭ. Dér pentru ca sĕ-lŭ dé trebue sĕ alerge toțĭ membrii lui din tóte părțile la Sibiiu, unde îĭ chiamă marile interese ale autonomiei bisericei atâtŭ de amenințată.

Scrisórea de convocare ḑice: deputații sinodului nu potŭ contá de astă dată la diurne". Nu scimŭ de ce deodată „mijlócele materiale au devenitŭ fórte mărginite" dér scimŭ că sânta datoriă chiamă aḑĭ pe fiecare cu orĭ-ce jertfă la postulŭ sĕu.

Sĕ nu uitămŭ, că sunt estraordinare vremurile în carĭ trăimŭ și că periculŭ e mare și mulțĭ sunt dușmanii noștri, carĭ pândescŭ momentulŭ de a aduce confusiune în sînulŭ bisericei nóstre gr .or. pregătindŭ astfelŭ terêmulŭ pentru totala distrugere a autonomiei ei.

—o—

Cestiunea vamală ungaro-română

Cetimŭ în „Telegrafulŭ" din Bucurescĭ:

Și totŭ Ungurii cu gura; lealii, cavalerușii nostri vecinĭ, ca și Evreii, dau și țipă într'aceiașĭ vreme.

In numĕrulŭ de Sâmbătă, 6 Iuniu s. n., „Pester Lloyd" publică unŭ lungŭ articulŭ în care România, și cea oficială și cea neoficială, e acusată de grozăvii vamale. Numitulŭ organŭ se bucură, că convențiunea comercială dela 76 a fostŭ denunțată, căcĭ multŭ au mai suferitŭ Ungurii subtŭ dênsa.

In două chipurĭ, ḑicŭ Ungurii, le facemŭ rĕu: ântêiu, întroducemŭ în țéră la dênșii bólele de vite și prin acésta pe de o parte le causămŭ perderĭ imediate molipsindu-le vitele, pe de altă parte le atragemŭ închiderea fruntariei despre Germania; alŭ doilea, șicanămŭ pe cei ce importă la noi produse unguresci, falsificândŭ clasarea mărfurilorŭ și percepêndŭ astfelŭ taxe mai marĭ decât e dreptulŭ nostru.

Scimŭ din esperiință, că cu Ungurii nu prea e de discutatŭ: ei au idei fórte curióse despre demnitatea personală și, când afirmă unŭ lucru, nu mai dau îndărĕtŭ cu nicĭ unŭ prețŭ; chiarŭ dacă ai descâlci tóte sofismele aduse în susținerea tesei lorŭ, riscĭ sĕ'țĭ atragĭ grațiosităţĭ. Cu tóte aceste, mulțumită sgomotului făcutŭ de dênșii, Ungurii trecŭ dreptŭ o națiune europénă; în acéstă considerațiune vomŭ încerca încă sĕ discutămŭ.

La afirmațiunile organului din Pesta, vomŭ opune o afirmațiune totŭ așa de categorică; nu e adevĕratŭ, că noi le atragemŭ rigórea Germaniei și că le molipsimŭ vitele; nu e adevĕratŭ că se șicanéză la noi cei ce importă produse unguresci. Acusările aceste suntŭ sfruntate neadevĕrurĭ și noi vomŭ dovedi ca spunemŭ, fără a cere, ca Ungurii, sĕ fimŭ creḑuțĭ pe cuvêntŭ.

Are unŭ pĕcatŭ statulŭ ungurescŭ, pĕcatŭ care nu se mai întâlnesce aprópe la nici unŭ statŭ din Europa și anume acela d'a-șĭ fi luatŭ pré multe sarcinĭ, carĭ numai ale statului nu potŭ fi Una din aceste, și cea mai nostimă fără îndoială, e maghiarisarea. Fiindŭ o mică minoritate și temêndu-se de progresele constante ale celorlalte naționalitățĭ de sub coróna Stului Stefanŭ, Ungurii cheltuescŭ o mare parte din forțele lorŭ pentru a și le asimila perfectŭ; nimicŭ nu stă mai susŭ decâtŭ acéstă țintă, nicĭ chiarŭ principiele fundamentale ale organisării statului lorŭ. Nu esagerămŭ, nu spunemŭ, nimicŭ neadevĕratŭ când afirmămŭ, că Ungurii suntŭ în stare sĕ jertféscă totulŭ pentru maghiarisare.

Intr'unŭ asemenea statŭ însĕ, ce trebuie sĕ fie administrațiunea publică? Chiar dacă n'amŭ fi vecinĭ cu Ungurii, ar trebuĭ sĕ conchidemŭ, că administrațiunea lorŭ nu póte fi decâtŭ fórte defectuósă. In specie, unui Evreu unguritŭ de pildă, i se permite sĕ aibă și sĕ vênḑă vite bolnave.

Dacă Germania și-a închisŭ fruntaria pentru vitele ungurescĭ, acésta a făcuto pentru-că, cunoscêndŭ starea lucrurilorŭ din Ungaria, nu are și nu póte avé încredere în administrațiunea țĕrei. Și nicĭ nu póte pretinde încredere o administrațiune, care jertfesce orĭ ce interesŭ generalŭ, fie de ordinŭ moralŭ, fie de ordinŭ materialŭ, pentru unŭ străinŭ maghiarisatŭ.

La noi în țéră, lucrurile se petrecŭ cu totulŭ altfelŭ; n'avemŭ de românisatŭ pe nimenĭ și ne cunóscemŭ bine interesele. In ce privesce bólele de vite, apoi suntŭ fapte doveditóre, că legile de poliția veterinară au fostŭ aplicate cu o rigóre pe unele locurĭ escesivă, mai cu sémă de-a-lungulŭ fruntariei despre Rusia; nu odată oposiția și-a făcutŭ din acéstă rigóre o armă contra guvernului.

Dar mai suntŭ și alte indicii după care se póte judeca. Ungurii țînŭ fruntaria închisă de 4 anĭ de ḑile; póte cineva admite, că 4 anĭ de-a-rîndulŭ ar fi fostŭ epizootiă la noi în țéră? Dar nu ne-ar fi rĕmasŭ o singură vită măcar; și chiar dacă nu în modŭ constantŭ, ci icĭ colea s'arŭ fi ivitŭ casurĭ de epizootiă, localitățile infectate puteau sĕ nu fie închise? Nu s'arŭ fi molipsitŭ altfelŭ tóte vitele și n'amŭ fi fostŭ ruinațĭ?

Ungurii afirmă, că vitele nóstre suntŭ mereu bolnave și d'aceea nu le dau drumulŭ în țéră; dar acum unŭ anŭ, unŭ neguțătorŭ ungurŭ a cumpĕratŭ porcĭ în Severinŭ și 'i-a trecutŭ granița, fără ca nimenĭ sĕ-i ḑică ceva; cum rĕmâne cu constanța și generalitatea epizootiei la noi? Și décă bóla nu e constantă și generală, atuncĭ de ce Ungurii iau o mĕsură generală estremă închiḑêndŭ fruntaria?

Noi de sigurŭ nu suntemŭ în stare sĕ înțelegemŭ tóte aceste căcĭ, cum bine-voiesce sĕ ne numéscă „gazetarulŭ din Pesta, „suntemŭ semi-barbarĭ". De aceea ne rugămŭ de Ungurĭ, carĭ de sigurŭ stau mai susŭ decâtŭ noi, sĕ ne lămuréscă.

A doua acusare e celŭ puținŭ hâzliă, deși totŭ absurdă; autoritățile nóstre vamale arŭ fi șicanândŭ pe cei ce importă produse ungurescĭ, luândŭ tacse mai marĭ decâtŭ se cuvine. E lesne a acusa, dar dovada?

Avemŭ în țéra nóstră autoritățĭ superióre celorŭ vamale, avemŭ și instanțe judecătorescĭ; dacă cineva ar fi fostŭ nedreptățitŭ, n'avea decâtŭ sĕ se adreseze mai ântêiŭ ministerului financelorŭ și apoi tribunalului. Unde suntŭ aceste reclamațiunĭ?

Noi, semi-barbarii dela Dâmbovița, ne dămŭ cu socotéla, că alta e pricina supărării Ungurilorŭ. Nu e unŭ secretŭ pentru nimenĭ, că Ungaria și Austria, pe terenulŭ economicŭ, nu se prea înțelegŭ. Din întâmplare, termenulŭ reînoirii convențiunii comerciale cu România coincideză cu termenulŭ când trebue sĕ se reînoiască și uniunea vamală dintre Austria și Ungaria. Dar la Viena s'au săturatŭ ómenii de șovinismulŭ ungurescŭ, căcĭ acesta le vatĕmă interesele și Ungurii sciu acésta.

Vețĭ întreba, de sigurŭ, că de ce Ungurii cadŭ pe noi cu atâta furiă, în locŭ d'a cădea asupra Austriacilorŭ? Acésta e cam greu de lămuritŭ și lăsămŭ totŭ pe Ungurĭ sĕ ne-o spue.

—o—

Căderea ministrului Gladstone.

Ședința de Lunĭ a camerei comunelorŭ a avutŭ unŭ finitŭ fatalŭ pentru cabinetulŭ Gladstone. Cetindu-se a doua óră bilulŭ privitorŭ la bugetulŭ veniturilorŭ, Beach îlŭ combătŭ arătândŭ că este nedréptă urcarea importului pe spirtŭ și pe bere, deórece nu se urcă totŭ odată și vama pe vinŭ.

Ministrulŭ Gladstone rĕspunse, că s'a ivitŭ necesitatea de a se face, spre delăturarea unui periculŭ seriosŭ, pregătirĭ militare carĭ recereau multe cheltuielĭ. Elŭ speră, că periculŭ va trece, dar guvernulŭ nu póte ḑice, că ar fi tre-

cutŭ deja. Oposițiunea, care a încuviințatŭ unanimŭ creditulŭ, a refusatŭ acum mijlócele de acoperire a cheltuielilorŭ, fără a propune altele nouĕ. Guvernulŭ se vede prin urmare constrînsŭ a face din primirea bilului cestiune de cabinetŭ, pentru ca oposițiunea, dacă va învinge, sĕ pórte singură consecențele.

La votare, camera a respinsŭ cu 264 voturĭ contra 252 la a doua cetire bilulŭ asupra bugetului veniturilorŭ și astfelŭ guvernulŭ, care a pusŭ cestiunea de cabinetŭ, a fostŭ bătutŭ.

In urma votului de Lunĭ cabinetulŭ Gladstone și-a datŭ demisiunea și se aștéptă ađĭ séu mâne decisiunea Reginei.

Căderea ministerului Gladstone póte sĕ aibă urmărĭ însemnate înăuntrulŭ Angliei, precum și în afară. Cestiunea fruntarielorŭ afgane încă nu este definitivŭ regulată și multe alte cestiunĭ grave suntŭ încă pendente. Primi-vorŭ în astfelŭ de împrejurărĭ conservatorii frênele guvernului, ori se va reconstrui cabinetul actualŭ, ori în fine se va forma unŭ cabinetŭ de transițiune până ce se vorŭ descurcá tóte cestiunile pendente?

In orice casŭ, demisiunea cabinetului Gladstone a creatŭ Angliei o situațiune mai dificilă.

SCIRILE ĐILEI.

Primimŭ din partea d-lui comisarŭ de poliția Laurențiu Maximilianŭ urmĕtórele rênduri:

Domnule Redactorŭ! La notița apĕrută în Nr. 113 alŭ prețuitului D-Vóstră điarŭ, îmĭ permitŭ de a Vĕ aduce la cunostință, cumcă polițistulŭ Josefŭ Biró, fiind avisatŭ din partea unei persóne competente, încă înainte cu vr'o câteva đile șĭ-a așternutŭ petițiunea la căpitanatulŭ orășenescŭ, ca sĕ fie lăsatŭ din rêndulŭ polițistilorŭ. Acéstă petițiune s'a și așternutŭ deja competentului forŭ cu recomandarea, ca sĕ se dea locŭ cererei petentului. Credŭ, că prin acésta s'a satisfăcutŭ cererei unei părțĭ din poporațiunea Brașovului.

Brașovŭ 10 Iuniu 1885.

Cu tótă stima. *L. Maximilianŭ.* comisarŭ de poliția.

—0—

In adunarea representanței comitatului Brașovŭ a vorbitŭ, în cestiunea sprijinirei Kultur-egylet-ului din Clușiu, d. advocatŭ Schnell ca raportorŭ contra. Inspectorulŭ de scóle r. u. Koos a pledatŭ pentru sprijinire, érŭ d. advocatŭ Lengĕrŭ i-a replicatŭ susținêndŭ propunerea de respingere a comisiunei permanente. In numĕrulŭ viitorŭ vomŭ da amĕrunte asupra acestei discusiunĭ.

—0—

Reuniunea de maghiarisare din Clușiu se va constitui în curêndŭ. Comitetulŭ face marĭ pregătirĭ pentru o »imposantă serbare.« Se va alege unŭ comitetŭ de 50 de membri, care sĕ 'ngrijéscă de locuințe și mâncare pentru óspețĭ. Banĭ perduțĭ.

—0—

Ni se comunică din Blașiu, că Ex. Sa mitropolitulŭ Dr. Iónŭ Vancea se află din 4 Iuniu la băile dela Karlsbad, fiindu'i recomandată de medicĭ acéstă cură.

—0—

Judecătoria cercuală a Rodnei se va strămuta din Borgo-Prundŭ érăși la Rodna veche, începêndŭ dela 1 Augustŭ.

—0—

Duminecă în 7 Iuniu n., inspectorulŭ scolarŭ Alex. Pal a sositŭ în Blașiu, spre a asista la esamenulŭ oralŭ de maturitate ce s'a începutŭ a doua đi Lunĭ și care a duratŭ până ađĭ. Mâne se va duce la Alba-Iulia spre a asista și acolo la esamenulŭ de maturitate.

—0—

Din Turda ni se scrie, că Duminecă în 7 Iuniu n. preotulŭ gr. cat. d. Iónŭ Romonțai 'și-a serbatŭ printr'unŭ serviciu divinŭ jubileulŭ de 50 de anĭ de preoția, la care au asistatŭ Rvd. d. protopopŭ, notaru tractualŭ, parochulŭ Copandului, învĕțătorulŭ din locŭ și celŭ din Turda, pracum și numerosŭ poporŭ. S'au rostitŭ trei vorbirĭ în biserică de cătră notarŭ, jubilantŭ și d. protopopŭ, care a arĕtatŭ meritele jubilantului și greutățile cu care a luptatŭ 50 de anĭ. Acasă la banchetŭ s'au ținutŭ mai multe toaste și s'au cântatŭ mai multe cântece frumóse. Jubilantulŭ s'a născutŭ la 1809, Septemvre în 23, și s'a chirotonitŭ în 1835, 26 Maiu v. séu 7 Iuniu n.

—0—

In pădurea Papolțului urșii au mâncatŭ unŭ vițelŭ de fața cu văcarulŭ, care neavêndŭ nicĭ armă, nu i-a putută alunga

—0—

Adunarea generală a comitatului Huniădóra a votatŭ unŭ adausŭ la dare pentru crearea unui fondŭ de pensiune alŭ funcționarilorŭ municipalĭ.

—0—

Cetimŭ în »L'Indépendance roumaine«: »Aflămŭ că printre rarele persóne, care au avutŭ distinsa onóre d'a fi primite sĕ vađă pe Victor Hugo pe patulŭ sĕu mortuarŭ, se află și d-șóra Elena Văcărescu, ale cărei succese literare se înmulțescŭ pe fiecare đi în Paris. La primire, d-șóra Văcărescu a fostŭ condusă la patulŭ funebru de d-nii Meurice și Vacquerie. D-na Lockroy luă câteva florĭ de pe patŭ și le oferĭ grațiosŭ d-șórei Văcărescu conducêndŭ'o până la pórtă. Cu câteva lunĭ mai înainte, Victor Hugo oferise d-șórei Văcărescu portretulŭ sĕu cu o dedicațiune scrisă de mâna sa, prеđicêndu'i unŭ strălucitŭ viitorŭ.«

—0—

Cetimŭ în điarele din Bucuresci, că o delegațiune a tipografilorŭ de acolo, compusă din d-nii Socek, Carolŭ Göbl și P. Ispirescŭ, au înmânatŭ ministrului comerțului, industriei etc. unŭ memoriu în care dênșii expunŭ relele de carĭ au avutŭ a suferi, artele grafice din causa convențiunei comerciale cu Austro-Ungaria. In acelașĭ timpŭ, memoriulŭ tipografilorŭ arată și mijlócele prin cari s'ar putea aduce o îndreptate stărei de lucrurĭ actuale.

—0—

Ministerulŭ instrucțiunii din România publică urmĕtorulŭ avizŭ în fóia oficială: »Comitetulŭ internaționalŭ permanentŭ ornitologicŭ din Viena, dorindŭ a 'șĭ întinde cunoștințele sale asupra traiului și călĕtorielorŭ paserilorŭ, a rugatŭ și pe acestŭ ministerŭ ca sĕ'i vină într'ajutorŭ în scopulŭ ce urmăresce. De aceea ministerulŭ cultelorŭ și instrucțiunei publice face acéstă publicațiune, învitândŭ pe persónele competinte ca sĕ trimită odată pe anŭ numitului comitetŭ ornitologicŭ orice observațiunĭ ar fi avêndŭ despre timpulŭ sosirei diferitelorŭ paserĭ, despre modulŭ lorŭ de viață, despre timpulŭ călĕtoriilorŭ lorŭ, etc. Comitetulŭ ornitologicŭ rĕspunde că, folosindu-se de aceste observațiunĭ, va ține seamă de dreptulŭ de proprietate alŭ celorŭ ce au trimisŭ observațiunile.«

—0—

In đilele de 5 până la 18 Augustŭ n. 1885 se va ține în Innsbruck a doua dare la semnŭ a puscașilorŭ austriacĭ. Reuniunile puscașilorŭ și d-nii pușcașĭ, cari voescŭ sĕ ia parte la darea la semnŭ, suntŭ rugațĭ a se anunța de cu vreme la comitetulŭ centralŭ pentru a doua dare la semnŭ în Innsbruck, făcêndŭ cunoscutŭ pretențiunile d-lorŭ referitorŭ la locuință, spre a se putea îngriji de cu vreme pentru acésta. Procesiunea se va face Duminecă în 9 Augustŭ n.

—0—

Din parte bine informată se califică de neîntemeiatŭ sgomotulŭ despre asasinarea Emirului din Afganistan. Nicĭ la oficiulŭ de externe englesŭ, nicĭ la celŭ indianŭ nu se scie ceva despre unŭ asemenea omorŭ.

—0—

Đilele acestea a apărutŭ de sub tiparŭ:

„*Marșulŭ lui Horia*“

pentru piano, compusŭ de Iacobŭ Mureșanu. Se găsesce de vênđare la Librăria N. I. Ciurcu, Brașovŭ, precum și la alte Librării. Prețulŭ unui esemplarŭ 45 cr. séu 1 leu n.

Maghiarisarea Huniădorenilorŭ.

Le-a trăsnitŭ în capŭ șoviniștilorŭ, că Românii Huniădorenĭ arŭ fi „Maghiarĭ valachisațĭ,“ și apoi vorba ceea „unŭ nebunŭ aruncă o pétră în fântână și n'o potŭ scóte đece înțelepțĭ.“ De aceea nicĭ nu ne vomŭ încerca a le scóte gărgăunii din capŭ, căcĭ n'avemŭ cu cine sĕ stămŭ de vorbă.

Sĕ lăsămŭ pe „Maghiarulŭ“ Albert Sturm sĕ ne povestéscă în „Pester Lloyd“ visulŭ ce l'a avutŭ într'o nópte — furtunósă, în timpulŭ călĕtoriei sale dela Pešta la Pischi și pe care cei de-o tépă cu elŭ îlŭ iau de banĭ bunĭ:

»Intre specialitățile demne de admiratŭ ale acestui ținutŭ suntŭ »necontestabilŭ« Sĕcuii carĭ vorbescŭ românesce, pentru a cărorŭ remaghiarisare de scurtŭ timpŭ multŭ se face. Ómenii abia se deosebescŭ în portŭ și ținută de ceilalțĭ Românĭ, dar suntŭ de confesiunea reformată, pe când aceia, precum e sciutŭ, speră sĕ se mântuiască cu deosebire după ritulŭ greco-orientalŭ. Acești Românĭ de naționalitate sĕcuiască privescŭ la Românii de naționalitate română cu unŭ felŭ de »mândriă« și nu puținŭ s'au indignatŭ, când li s'a spusŭ, că copii lorŭ de aci înainte au sĕ mérgă într'o scólă cu ai Românilorŭ greco-orientalĭ.«

»Ce — điseră ei — noi nu stămŭ nicĭ măcar în birtŭ cu ei la aceeașĭ masă, nu le e permisŭ a veni în locurile nóstre de danțŭ, și ei sĕ învețe la unŭ locŭ cu copii noștri? Nicĭ odată!«

»Șiretulŭ inspectorŭ scolarŭ Rethy sciŭ însĕ sĕ potoléscă oposițiunea lorŭ și scólele simultane întreținute de statŭ le-au suferitŭ (adecă n'au protestatŭ în contra lorŭ. — Red.) Ei au și învĕțatŭ deja dela copii lorŭ »Tatălŭ nostru« ungurescŭ și preoții lorŭ speră, că credincioșii lorŭ din viitórea generațiune ii vorŭ și pricepe. Și acești Sĕcui, carĭ, cu tóte că au uitatŭ limba strămoșilorŭ lorŭ, sĕ credŭ superiorĭ, acești Sĕcui devinŭ cei mai înverșunațĭ dușmanĭ ai Maghiarilorŭ, când cu limba lorŭ maternă lapĕdă și „credința ungurésca“, adecă confesiunea evangelică-reformată și trecŭ la biserica română. De acceea, unde Sĕcuii, încinșĭ de marea română, în isolarea lorŭ au renunțatŭ la lupta pentru naționalitatea și credința lorŭ acolo ura de rassă e crescutŭ pe cei mai tenacĭ și fanaticĭ ucenicĭ. Suntŭ nenumĕrate însĕ satele sĕcuescĭ, carĭ, ne fiindŭ în stare a'șĭ ține unŭ preotŭ alŭ lorŭ, s'au alipitŭ de biserica română ce'i domnesce prin povara massei sale, așa că, de esemplu, în comitatulŭ Hunidóra elementulŭ maghiarŭ abia forméză mai multŭ ca cincĭ procente din poporațiune“.

FOILETONŬ.

Documente privitóre la Mihaiu Vitézulŭ.

Viața și faptele lui Mihaiu Vodă Vitézulŭ au întêmpinatŭ la diferiții istoricĭ variate interpretațiunĭ. Și astăđĭ încă ele formézá unŭ obiectŭ de predilecțiune alŭ cercetărilorŭ istorice. Pentru cei ce voescŭ sĕ cunóscă planurile și intențiunile lui Mihaiu Vitézulŭ suntŭ de mare interesŭ urmĕtórele documente estrase de d. N. Densușianu din monumentala colecțiune a lui Eudoxiu Hurmuzachi:

I.

Alba-Iulia, 1600, Martie 31.

Raportulŭ comisarilorŭ Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf II.

Astăđĭ în Vinerea mare amŭ fostŭ în audiență la Voivodulŭ. Maiestatea Vóstră nu vĕ puteţĭ închipui câtŭ e de greu a se înțelege cineva cu Voivodulŭ Mihaiu. Vorbesce de odată atâtea lucrurĭ, încâtŭ e absolutŭ imposibilŭ ca interpreții sĕ fie fidelĭ șĭ sĕ le țină tóte în minte. Ér noi de altă parte încă nu avemŭ unŭ interpretŭ alŭ nostru pentru limba română, în care sĕ ne putemŭ încrede.

Stoica și Petru Armeanulŭ interpretézá numai lucrurile, carĭ ii placŭ Voivodului, și după cum ne-amŭ convinsŭ, adese-orĭ ișĭ facŭ semne cu ochii unulŭ altuia când îi esplică cavintele. Ér altă greutate este, că Voivodulŭ nu ne lasă sĕ discutămŭ fie-care cestiune din punct în punct, ci le amestecă tóte unele cu altele, vorbesce despre unulŭ și acelașĭ lucru, acum afirmativŭ, acum negativŭ, ne spune că are sĕ scrie dênsulŭ singurŭ Maiestății Vóstre și iarășĭ ne declară că nu va scrie, și apoi dacă sĕ irité̆ză ceva, atunci se rătăcesce singurŭ și ne rătăcesce și pe noi. Intru adevĕrŭ, modulŭ de a tracta cu Voivodulŭ este cu totulŭ turcescŭ, și adeseorĭ pentru mine Ungnad este multŭ mai obositorŭ de câtŭ cei 6 anĭ cari amŭ trebuitŭ sĕ-i petrecŭ în Constantinopolŭ. Ne spune că dênsulŭ n'a declaratŭ nicĭ odată că are sĕ părăséscă Ardealulŭ, séu că va ceda ceva din țéra acesta Maiestății Vóstre, pentru că cine îșĭ cumpĕră o moșiă o ia nu numai pentru sine, dér și pentru nepoții sĕi, așa și-a pusŭ și dênsulŭ cuibulŭ în Ardealŭ pentru sine, pentru fiulŭ sĕu și pentru următorii sĕi. Póte că Maiestatea Ta vei aștepta ca sĕ i se împrăscie trupele, și sĕ rĕmână singurŭ, și apoi sĕ'lŭ alungi din țără. Dér la așa ceva sĕ nu se aștepte nimenĭ, pentru că fiecare îngrijesce de binele și de viața sa. Dênsulŭ a așteptatŭ 6 anĭ în Țéra românéscă după ajutorulŭ ce i l-ai promisŭ Maiestatea Ta, și cu tóte că nu i a venitŭ nicĭ unŭ ajutorŭ, totușĭ dênsulŭ a cuceritŭ Ardealulŭ cu risculŭ și cu sabia sa propriă, fără ajutorulŭ nimenui.[1])

II.

Alba-Iulia, 1600, Aprile 3.

Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf II.

Astăđĭ amŭ fostŭ de nou chiemațĭ la audiență, și Voivodulŭ ne spuse că acum ar fi ocasiunea cea mai bună sĕ plece cu rĕsboiu asupra Turcilorŭ, că dênsulŭ ar putea sĕ facă cu Turcii lucrurĭ, ce nu s'au întêmplatŭ de 100 de anĭ, dér îi lipsescŭ banii și trupele trebue plătite. Legații Sĕrbilorŭ și ai Bulgarilorŭ se află la dênsulŭ și cerŭ sĕ le dea numai unŭ capŭ, căcĭ cele două popóre suntŭ gata până la unulŭ sĕ se ridice în contra Turcilorŭ, că dênsulŭ într'unŭ siugurŭ anŭ ar fi în stare sĕ facă cu Turcii atâtea lucrurĭ, ce Maiestatea Ta în mai mulțĭ anĭ nu le poțĭ face.

Ne spuse că de órece aicĭ lucrurile nu mergŭ așa după cum voiesce dênsulŭ, astfelŭ ne va scóte afară, și cu tóte că noi nu amŭ dori fórte multŭ acésta, totușĭ ne rugămŭ cu supunere de Maiestatea Ta, ca mai bine sĕ fimŭ rechiemațĭ, de câtŭ sĕ ne alunge de aicĭ Voivodulŭ de capulŭ sĕu, spre injuria Maiestății Vóstre și spre rușinea nóstră.[2])

III.

Alba-Iulia, 1600, Aprile 5.

Ungnad și Szekely cătră împĕratulŭ Rudolf.

Voivodulŭ ne spuse, că décă Maiestatea Ta i-ai fi împlinitŭ cererile sale, dênsulŭ ar fi făcutŭ până acum lucrurĭ despre carĭ s'arŭ fi miratŭ tótă lumea.

Ne spuse că a avutŭ la Brașovŭ mai multŭ de 24,000 ostașĭ plătițĭ ca sĕ cucerésca Moldova, ce ar fi putut'o face, fără nicĭ o vĕrsare de sânge și arŭ fi pututŭ sĕ supună Podolia, Lituania și Rusia, dar Maiestatea Ta nu ai voitŭ sĕ-lŭ lașĭ. La aceste i-amŭ rĕspunsŭ că dênsulŭ mai bine să 'șĭ întórcă armele în contra Turcilorŭ ér nu în contra creștinătățeĭ, deórece Maiestatea Ta se află în pace cu țara Poloniei. La acésta ne rĕspunse, că în ce privesce Ardealulŭ, dênsulŭ e siguru în

[1]) Hurmuzachi, documente IV, I, 34.

[2]) Hurmuzachi, Documente IV. I. 29.

„Acestŭ procesŭ de romanisare a Sĕcuilorŭ a adusŭ la tăcere incâtva colonia din Pischi. Cea dintêiu cale ferată ardelénă, care a intemeiatŭ acea calonia, nu s'a gânditŭ nicĭ pe departe la aceea, când s'a hotăritŭ a'şĭ construi pe câmpŭ atelierele ei de reparaturĭ la acestŭ punctŭ de concentrare alŭ liniilorŭ ei. Dar în mĕsura în care s'a măritŭ stabilimentulŭ şi a trebuitŭ sĕ se facă locuinţe pentru funcţionarĭ şi lucrătorĭ, s'a desvoltatŭ împrejurulŭ edificiului staţiunii şi atelierelorŭ o întrégă colonia, care deja posede o scólă poporală cu şése clase şi o biserică ce se construesce. Scóla este interconfesională şi Pischenii arŭ dori, ca şi biserica sĕ fiă comună pentru tóte riturile, de órece nu fiecare confesiune póte sĕ 'şĭ zidéscă o biserică a sa".

„Dér biserica o zidesce episcopulŭ Lönhart şi dela unŭ episcopŭ catolicŭ nu se póte aştepta uşorŭ zidirea unei case Dumnedeescĭ interconfessionale. Pentru acéstă biserică catolică, unŭ locuitorŭ alŭ coloniei a sculptatŭ deja unŭ altarŭ; acestŭ constructorŭ alŭ altarului este unŭ ferarŭ alŭ căii ferate, de origine din Moravia, care ajută la serviciu divinŭ decanului din Haţegŭ, când acesta visitéză colonia şi citesce slujba într'o şură, ér în absenţa acestuia face slujba de paracliserŭ şi de îngropătorŭ, spovedesce pe cei ce morŭ şi din tóte puterile îngrijesce de mântuirea sufletelorŭ credincioşilorŭ« ş. a.

Persecutarea Românilorŭ la judecătoria din Deşiu.

Primimŭ următórea scrisóre din Deşiu cu rugarea de a-o da publicităţii.

Deşiu 6 Maiu 1885.

Domnule Redactorŭ! Incă în luna Martie a. c. unŭ amicŭ maghiarŭ îmĭ spuse, vĕdêndŭ la mine »Gazeta Transilvaniei«: »megadja ön annak a Gazetanak az arát«, şi în cancelariă observaiŭ, că se începe a se lua în nume de rĕu că mai vorbeam românesce.

Iată urmările:

In diua martirului S-lui George, în 5 Maiu a. c. substitutulŭ de preşedinte alŭ tribunalului d. Ludovic Szalánczy, póte ca sĕ 'şĭ facă merite de a puté ajunge deodată preşediute, şi de sigurŭ la dorinţa prefectului d. Desideriu Bánffy, îmĭ spuse, ca împregiurările au adusŭ cu sine, ca, deşi cu părere de rĕu, sĕ fie silită a'mĭ anunţa demisiunea mea din oficiulŭ dela tribunalŭ pe diua de 15 Maiu. Eu 'i-am declaratŭ, că încă mĕ simţŭ capabilŭ (cu 45 de anĭ ai etăţii) de a mai servi la acestŭ tribunalŭ, unde am servitŭ de 20 de anĭ neîntreruptŭ şi nedojenitŭ şi unde am îmbĕtrânitŭ şi mĕ căruntitŭ. 'Mĭ rĕspunse însĕ, că tocmai pentru că suntŭ bĕtrânŭ de a mĕ putea susţinea şi fără oficiulŭ acela, mĕ demisionéză. La observarea mea, că pe mine nu mĕ mustră consciinţa sĕ nu 'mĭ fi împlinitŭ datorinţa oficială, mi-a replicatŭ, că recunósce că am fostŭ unŭ oficialŭ isteţŭ (ügyes tisztviselö), n'am greşitŭ nimicŭ, şi pentru escusarea înaintea lumei 'mĭ va da atestatŭ, dar causa adevĕrată a 'mi-o spune nu 'lŭ îndatoréză nicĭ legea nicĭ vr'unŭ ordinŭ mai înaltŭ. Observŭ, că preşedintele celŭ vechiu d. Matheiu Balas depuse jurămêntulŭ în 9 şi eu eşii dela tribunalŭ în 15 Maiu (aniversarea dilei proclamării libertăţii la Blaşiu în 1848!) după ce directorulŭ cancelariei Andreiu Dombora îmĭ spuse, că dêu pocitŭ este Szallánczy, că din motive politice şi naţionale demisionéză manipulanţĭ bunĭ ca mine. Elŭ directorulŭ a susţinutŭ câtŭ a pututŭ, — vina îmĭ este că citescŭ „Gazeta Transilvaniei" şi vorbescŭ limba română în oficiu. Mĭ promise însĕ, că mĕ va propune la noulŭ preşedinte pentru susţinere în oficiu, dar pentru Dumnedeu, sĕ'i concedŭ a pretinde dela mine, ca baremĭ între păreţii cancelariei pe viitorŭ sĕ nu mai vorbescŭ românesce ci numai limba statului, cea ungurésca — observându'mĭ, că în contra curentului de acuma, (înţelegândŭ pre celŭ de maghiarisare), e za darnică orĭ-ce resistenţă.

Mulţumită activităţii şi păstrării mele de vre-o 28 de anĭ, în carĭ mi-am asiguratŭ materialminte esistenţa, ca sĕ nu fiu silitŭ a merge la sapă, precum am fostŭ îndrumatŭ, şi găsindu'mĭ ocupaţiune la unŭ advocatŭ, eu amŭ aflatŭ de bine, a nu mai incomoda pre noulŭ preşedinte pentru restituirea mea în oficiu, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că în 1 Iuniu n. fù demisionatŭ şi unŭ alŭ 4-lea Românŭ din oficiu d. Iónŭ Stupariu din Ciachigîrbĕnŭ pe lângă d. d. Gabrielŭ Ilieşiu şi Dumitru Florianŭ (vedĭ nr. 194—885 alŭ „Gaz. Trans.) şi acestea se întêmplară sub presidenţia noului preşedinte d. Balas.

Este caracteristicŭ, că dintre scriitorii (grefierii) românĭ nu s'a aflatŭ încă nicĭ unulŭ până acum neaptŭ de serviciu, ci numai dintre Ungurĭ, şi totuşĭ locurile golite se suplinescŭ cu Ungurĭ. Aci e vĕdită, persecuţiunea Românilorŭ, şi acésta e mĕsura dreptăţii în sanctuariulŭ justiţii în Deşiu!

Inainte domnilorŭ! pe acéstă cale se pregătesce înfrăţirea elementului maghiarŭ şi românŭ în Orientulŭ Europei!!

Petru Mureşanŭ, Sîreganulŭ.

O Maiestate Négră. Esposiţiunea din Anvers.

Anvers, 2 Iuniu 1885.

Suntŭ mai 3 sĕptĕmânĭ de când a primitŭ Anversulŭ între zidurile sale unŭ ilustru óspe africanŭ. Vorbescŭ de Massala, Regele Congului, care a binevoitŭ sĕ facă o visită compatrioţilorŭ sĕi europenĭ. Suita sa se compune din 3 femei, o domniţă regală, unŭ copilŭ ca de 13 anĭ — fără îndoială principele de corónă, — şi din alţĭ notabilĭ africanĭ, cu toţii în numĕrŭ de 12.

In Anversŭ au sositŭ mai multŭ golĭ decâtŭ îmbrăcaţĭ. La începutŭ au refusatŭ îmbrăcămintea ce li s'a oferitŭ; mai târdiu însĕ, constrînşĭ de frigŭ, le-au cerutŭ şi astădĭ suntŭ ca scoşĭ din cutiă, sĕ jurĭ că suntŭ din centrulŭ Europei civilisate, numai faţa-i trădéză. Când i-am vĕdutŭ de prima dată, erau la esposiţiă. Căptuşiţĭ bine cu flanele şi mantale cum erau, nu mai considerau pe nimenĭ. Regele purta, pe de-asupra unui flanelŭ grosŭ de lână, o manta albă aruncată pe umerĭ »à l'arabe,« în capŭ avea o pălăriă mare modelŭ americanŭ, ér în picióre sandale.

Ĕtă în câteva trăsurĭ portretulŭ Maiestăţii Negre: Unŭ bărbatŭ de statură mijlociă, robustŭ şi în flórea etăţii. Faţa, ca la toţĭ companionii sĕi, este eşită afară, ochii marĭ lipsiţĭ cu totulŭ de sprîncene, unŭ nasŭ micŭ şi cam turtitŭ, o gură mai mare decâtŭ proporţionată, e marcată de o păreche de buze gróse, printre carĭ se vĕdŭ douĕ şirurĭ de dinţĭ albĭ. Pĕrulŭ e micŭ şi creţŭ, şi în fine colórea feţei e mai négră ca abanosulŭ.

Regele Massala e de altcum unŭ modelŭ de monarchŭ democratŭ. Elŭ ţine fórte puţinŭ la demnitatea rangului ce ilŭ ocupă, căcĭ cu toţii petrecŭ în douĕ odăi sĕu mai bine disŭ bordeie la câţiva metri suptŭ pămêntŭ, — o întocmire de altmintrelea fórte potrivită, căcĭ altcum temperatura rece ar fi causatŭ póte Anversului şi Belgiei întregĭ o mare daună; cine póte garanta, că nu s'ar fi găsitŭ Maiestatea Négră într'o bună diminéţă îngheţatŭ? Şi atuncĭ ce ar fi făcutŭ Belgienii fără vice-rege?

In dilele trecute Massala a fostŭ presentatŭ primarului de către colonelulŭ Wauwermans, preşedintele Societăţii geografice Anversiene Primirea s'a făcutŭ în localulŭ primăriei, de faţă fiindŭ totŭ Comitetulŭ municipalŭ. Primarulŭ i-a uratŭ bună venire, l'a condusŭ prin tóte salele şi în fine s'au opritŭ cu toţii în sala Br. Leys, unde urmă unŭ banchetŭ.

Li s'au oferitŭ scaune, dar se vede că Negrii erau mai multŭ dispuşĭ sĕ şédă josŭ pe parchetŭ. Massala bĕu cu mare poftă douĕ pahare din vinulŭ de Oporto ce li s'a servitŭ, şi printr'unŭ toastŭ mulţămĭ Anversului pentru buna primire, promiţêndŭ că va istorisi cu deamĕruntulŭ conaţionalilorŭ sĕi, câtŭ de ospitalĭ suntŭ fraţii lorŭ de dincóce! La aste cuvinte totŭ publiculŭ isbucnî în aplause prelungite. Regele le mulţămi cu unŭ surîsŭ graţiosŭ şi în urmă — începŭ sĕ aplaude frenetĭcŭ propriulŭ sĕu discursŭ. Esemplulŭ sĕu fù urmatŭ de toţĭ Negrii, micŭ şi mare.

Unulŭ din suita sa, vĕdêndŭ statua Br. Leys, înegrită de timpŭ, întrebă naivŭ: »Şi voi aţĭ avutŭ regĭ negrii?« Asistândŭ M. Sa la unŭ concertŭ şi întrebatŭ fiindŭ de i-a plăcutŭ, elŭ a rĕspunsŭ negativŭ. Totulŭ ce a avutŭ influinţă asupra lui, a fostŭ cântatulŭ la pianŭ; s'a miratŭ multŭ de elŭ şi-a întrebatŭ, cum de pe aicĭ sciu cânta ómenii şi cu piciórele?

*

Ce privesce esposiţia, pare mi-se că Anversulŭ urméză esemplulŭ datŭ de Amsterdam, şi o va închide, înainte de a fi finit'o. Mai în tóte paviliónele, fără esceptiune, domnesce o negligenţă fără sémĕnŭ. La o lună de dile după deschidere se vĕdŭ încă obiecte nedespachetate; mai la fiecare pasŭ trebue sĕ te împedecĭ de lădĭ etc. In secţiunea maşinelorŭ numai douĕ, trei funcţionéză. In pavilionulŭ de Belle-Arte tablourĭ zacŭ încă pe josŭ aşteptândŭ diua sĕ fie espuse. Olanda, Spania, ba chiar şi Italia, n'au espusŭ mai nicĭ unŭ tablou. Numai este ea óre mama unui Rafael? Trebuia sĕ pună în practică pe acelŭ „Dolce far niente,« tocmai în momentulŭ, când sĕ arate lumii, că următorii lui Rafael suntŭ demnĭ de scóla lui? O astfelŭ de întârdiere numai în douĕ modurĭ se póte esplica: orĭ că unii dintre esposanţĭ suntŭ pré comodĭ, dicêndŭ: voi face mâne, orĭ ceea ce este mai probabilŭ, o facŭ cu intenţiune, ca, şireţĭ cum suntŭ, sĕ pótă profita de erorile celorŭ ce s'au grăbitŭ. Intr'unŭ casŭ, ca şi în altulŭ, numai de laudă nu le póte servi.

In rêndulŭ trecutŭ amintisemŭ, că pavilionulŭ României e deşertŭ. Repetŭ acésta cu părere de rĕu şi de astădată. Lipsa ei nu mi-o potŭ esplica nicĭ într'unŭ modŭ. Mijlócele de transportŭ nu-i lipsescŭ, distanţa încă nu e pré mare, pentru ca sĕ o reţină dela o întreprindere, ce-i póte aduce atâta folosŭ. Este de lipsă ca şi celelalte naţiunĭ sĕ-i cunóscă avuţiile şi producţiunile ei. Este indispensabilŭ sĕ păşéscă şi ea odată în lume cu productele ei, trebue sĕ arate lumei, ce póte. Ocasiunea e binevenită, căcĭ unde ar putea ea mai bine sĕ se recomande, dacă nu la o esposiţiune universală ca a Belgiei. Englitera, Franţa, Germania etc. esceléză; toţĭ cunóscemŭ mai multŭ sĕu mai puţinŭ puterea lorŭ de productiune, şi cu tóte acestea ele au fostŭ cele dintêiu, care au primitŭ cu entusiasmŭ învitarea Belgiei. »Bunii« ei vecinĭ vorŭ avea din nou materialŭ de criticatŭ. Serbia, care nu produce mai multŭ, i-a luatŭ înainte, secţiunea ei este plină ca totŭ felulŭ de cereale legumĭ, tutunŭ, minerale etc., şi nicĭ odată nu e lipsită de visitatorĭ. Speramŭ că în fine, fie şi mai târdiu, va arăta şi România lumii, că nu este mórtă. *G. B.*

...stra Turcilorŭ, dar îi trebue banĭ ca sĕ cuprindă Moldova şi s'o unéscă cu Transilvania şi apoi sĕ mérgă în contra Turcilorŭ, fiind-că Sêrbii şi Bulgarii depindŭ de dênsulŭ. Ne dise, că décă Maiestatea Ta şi principii creştinĭ i-aţĭ da numai a şésea parte din cheltuielile ce suntŭ de lipsă pentru unŭ rĕsboiŭ în timpŭ de unŭ anŭ, atuncĭ dênsulŭ cu suma acésta ar putea sĕ 'şĭ adune o ast-felŭ de armată şi ar bate singurŭ pe Turcĭ şi pe Tătarĭ în Europa, ar elibera Buda şi ar scóte pa Turcĭ pentru totd'auna din Ungaria, şi fiind-că de la Belgradulŭ sêrbescŭ şi până la Adrianopolŭ nu mai esistă nicĭ o fortăréţă, dênsulŭ ar fi în stare cu ajutorulŭ popórelorŭ de acolo sĕ ia întregŭ teritoriulŭ acesta din mânele Turcilorŭ. Noi încă credemŭ, că décă armatele Maiestăţei Vóstre cu Voivodulŭ, în privinţa Transilvaniei, vorŭ putea ajunge la unŭ resultatŭ bunŭ, tóte lucrurile acestea se potŭ face. L'amŭ întrebatŭ apoi despre cestiunea misiunei turcescĭ şi ne spuse, că Turcii ar voi bucurosŭ sĕ încheie pace cu Maiestatea Ta prin mijlocirea dênsului. De altmintrelea ne dise Voivodulŭ, că misiunea turcéscă 'i-a repeţitŭ din nou propunerile cele marĭ, carĭ i le făcuse mai înainte, că Sultanulŭ îi lasă în posesiune neturburată nu numai Moldova, Ţera Românéscă şi Transilvania, dar 'i-a propusŭ totŭ odată, că décă va rĕmâné pe lângă Sultanulŭ, atuncĭ ilŭ va numi comandantŭ supremŭ peste tótă armata turcéscă, ér décă nu va voi sĕ se ducă la armata principală, atuncĭ îi dă pe Paşa din Timişóra, care e omŭ încredeţŭ şi amicŭ alŭ Voivodului, cu 40—50 mii de ómenĭ ca sĕ plece rĕsboiŭ în contra Maiestăţii Tale, însă aşa, că orĭ unde va călca calulŭ sĕu, pămêntulŭ acela sĕ fie alŭ dênsului, (adică alŭ lui Michaiu). Şi cu acestea audienţa s'a terminatŭ [3]).

IV.

O scrisóre din Varşovia, 1600 Aug. 8.

De altmintrelea Polonii vorbescŭ în tóte părţile, că dacă vorŭ fi bătuţĭ de Michaiu, atuncĭ dênşii nu vorŭ puté rĕsbi uşorŭ cu o astfelŭ de putere, şi dacă Michaiu va intra în Polonia, atuncĭ dênşii nu vorŭ putea face altŭ ceva decâtŭ sĕ'lŭ alégă de rege, şi fiindcă Germanii l'au totŭ aţîţatŭ pe Michaiu în contra corónei Poloniei, ei încă vorŭ aţîţa pe Michaiu în contra Nemţilorŭ [4]).

V.

Mihaiu Vitézulŭ către Hassan-bey (Aug. 1600.)

Frate, sĕ scii că am în gândŭ sĕ ocupŭ nu numai Ţera românéscă, dar şi Ţera leşéscă. Am cerutŭ armată dela Maiestatea Sa (Sultanulŭ), şi sperŭ că îmĭ va veni câtŭ mai îngrabă. Cu Chanulŭ Tătarilorŭ sperŭ că voiu face unŭ armistiţiu. Nu'ţĭ potŭ scrie câtŭ e de mare numĕrulŭ armatei ce o am adunatŭ, dar de ar da Dumnedeu sĕ se adune tóte trupele ca sĕ mergemŭ în ţera leşéscă, findcă am de gândŭ sĕ mĕ facŭ rege în Polonia (cum animus mihi sit ut rex in Polonia sim), ér Ibrahim-Paşa mi-a datŭ cuvêntulŭ, că'mĭ câştigă dela împĕratulŭ (turcescŭ) regatulŭ Polon ei, ér Transilvania o va dobêndí pentru fiulŭ meu [5]).

[3]) Hurmuzachi, Documente V. 1. 37.
[4]) Szadeczky, Mihály Vajda Okmánytára, 192.
[5]) Szadeczky, l. c. 195.

DIVERSE.

Mórtă prin opăritură. — Ana soţia lui Ionŭ Mărşolea din comuna Nicoleşti, j. Buzĕu, ferbândŭ o căldare cu apă pentru leşiă la casa locuitorului Leu Stroe Mărşolea, a datŭ josŭ căldarea cu apă de pe focŭ şi s'a dusŭ la puţŭ ca sĕ ia apă. Până sĕ se înapoieze, unŭ băiatŭ alŭ lui Leu ca de 4 anĭ, ducêndu-se la muma sa, care sta pe pragulŭ casei, ca sĕ'i céră apă de bĕutŭ, s'a datŭ înapoi fără sĕ-lŭ observe mă-sa, şi împedecându-se a cădutŭ în căldarea cu apă fiartă, care fiindŭ fórte fierbinte l'a friptŭ dela genunche până la subţióră, astfelŭ că după câteva dile de zăcere a încetatŭ din viaţă.

† *Necrologŭ.* — Elisabeta Sterca-Şuluţŭ născ. Papŭ, din Dęva, după o grea suferinţă pe patulŭ nascerei, în alŭ 37 anŭ alŭ vieţei şi alŭ 8-lea anŭ alŭ preafericitei căsătorii, în 29 Maiu a. c. şi-a terminatŭ scurta sa viaţă.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

† **NECROLOGU.** — Ioanŭ I. Pădure, membru alŭ representaţiunei comunale, preţuitorŭ juratŭ şi preţuitorŭ şefŭ la intrepositele primei băncĭ transilvane, a repausatŭ la 10 Iuniu n în etate de 62 anĭ în urma unei apoplexii de inimă. Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale defunctului se vorŭ înmormentá Vinerĭ în 31 l. c. la 3 óre p. m. în capela cimitirului românescŭ din gróverŭ.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.80
Rentă de hârtiă 5%	92.85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.50
Bonurĭ rurale ungare	102.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	102.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 25
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	118.60
Renta de hârtiă austriacă	82.50
Renta de arg. austr.	83.10
Renta de aurŭ austr.	108 30
Losurile din 1860	139 20
Acțiunile băncei austro-ungare	859.—
Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Act. băncei de creditŭ austr.	288.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
Napoleon-d'orĭ	9.86 —
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.90
Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 28 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	90
Renta rom. amort. (5%)	—	93
» convert. (6%)	—	88
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	—	31
Credit fonc. rural (7%)	—	$103^1/_4$
» „ „ (5%)	—	$87^1/_4$
» » urban (7%)	—	$10J^1/_4$
» » » (6%)	—	93
» » » (5%)	—	$85^1/_4$
Banca națională a României	1204	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	$282^1/_2$	—
« » » Națională	230	—
Aurŭ	10.10(%)	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 11 Iuniu st. v. 1885.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint românesc	»	8.80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.-
Ruble Rusescĭ	»	124.—	„	125.-
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțămŭ acelorŭ onorațĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ să aibă colecțiunea completă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9 45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timișŭ	—	10.11	1.40	—
Brașovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Hașfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighișóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediașŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu	5.56	5.58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mezö-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.05
	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10 50	—
	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.41	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.35	6.24	—
Clușiu	—	10 01	5.05	6.43	—
	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blașŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediașŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	--	1.56	6.40
Sigișóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.3[illegible]
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.3[illegible]	—	—	1.50
Timișŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6.32	—	—	3.23
	--	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12 20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	[illegible]
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10 10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Hațegŭ	7 53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.59

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9 33	5.[illegible]
Banița	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Hațegŭ	9.31	12.17	8.02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.